

Tervettä itsetuntoa ja harjaantunutta hurjastelua

Matti Saurama

Tuntuvat sormet syyhynneen, kun runoilija Jarkko Tontti on kirjalle asettunut! Synopsis on runon hillitöntä ja tietoista liikkeelle sysäämistä. Runoilija haastaa ensimmäisessä, pitkässä runossa niin itsensä kuin kohteensa. Subjekti muuttaa persoonaa, liike on elävä. Historian ja minän nahat vaihtuvat vilkkaasti. Tekijä rajaa itsensä ulos sovinnaisuudesta. Samalla hän paljastuu varsin itselliseksi yrittäjäksi. Ja kanttia on!

Varsinainen kokoelma alkaa jännitystä varaten. Perilyyrisyyden kelpaa sapluunaksi. On heräämisen aika. ”Talot tönivät toisensa liikkeelle, perustukset natisivat.” ”Ruukussa vuosien katku” minä irrottautuu, paikantaa itseänsä ja mukautuu vaikka vanhukseksi.

Historia alkaa eläväisen ja sattuvasti osoittelevan taipaleensa heti kokoelman alussa. Raadollisuus saa tilan, valtaa ei voi jakaa, toteaa runo. Antiikki käy opaskirjasta runon kokijan päänsisäistä matkaa tehtäessä. Elävä kuvitus siirtää lukijan vuosituhansien taa. Menneen merkkipaalut versovat.

Tyylitkin on Tontille tehty kuin paidat vaihdettavaksi. Edellisen hiestyttyä on aika riisua se ja pukea uusi. Tarina juoksee proosalausein joutuisaan paikasta ja ajasta toiseen. Hilpeä kirjuri, lopulta oman aikamme runoilija, laittaa leipänsä päälle mehukkaat lisukkeet, sanavalinnat ovat tarpeen tulen suoraviivaisen härskit. Tontin runolle ei tunnu rajoja löytyvän. Elinvoimaisuus pakahduttaa yli äyräiden, mutta ei pursi sitä kaadu. Kokoelma on rytmitetty

■ RUNOT

Jarkko Tontti:
Vuosikirja
Runoja
Otava 2006, 126 s.

vuosilukurunoin. Tositapahumat saavat niissä pääsijan.

Naisten oli maailma jo vuonna 1504. ”Jacasser oli siihen tyytyväinen.” Kuningattaren valo häikäisee. Mutta Tontti on todellinen sadunmuokkaaja. Romanttinen kertomus saa tylyn lopun. Lennokas kieli kiittää myös vuoden 1848 verenpunaissa runossa. Toinen Jacasser haaveilee Eiffel-tornin pystyttämisestä. Runo sekoittaa häpeämättömästi SS-miesten kohtalon ja kuningattaren neuvonantajan kirjaamiset sekä päätty lopulta sähköpostien aikakauteen, runon kokijan omaan ympäristöön. Jacasser saa ajattomat vaatteet.

Kun minä on vihdoin otanut oman paikkansa, runon näkökulma kääntyy kuin vastavalo aikaisempaa kuvaajaa kohti. Mies kuoriutuu esiin, ”huokoset aukeavat”. Itseä tiiraileva pilke pistää varkain runosta, kun ”kuu paistaa... tälle tontille.”

Veden voima ja houkutus

Alkuvirta synnyttää ja loppuvesi virtaa viemäriin. Miehellä on haastava paikka, ”auringon roiske heittää vaahtoa kasvoille”. Verhot väistyvät, kun mies on ”matkalla valkoisten hameiden torille”. Meri elää niin kulkijan kuin kaupunginkin alla.

Nykypäivä ottaa lopullisesti sijansa viime sivuilla.

Jarkko Tontti ei kätke lyyristä omapäisyyttään vakan alle.

la. Arjen happamuus sekä maailman tapahtumien kova komento risteävät lauseissa. Parempi aikakin on vain ”odotuksen kitojen räksyttämistä”. Kumea komeus kajahtaa, kun ”metsässä kuuluu tapettavan puun huuto”. ”Syytän lehdellä tulen savu on skandaali.” Äiti ja isä kestävät hekin runossa. ”Peilistä kurkistaa isän näköinen poika... yöllä sänkyyn halkeaa äidin muotoinen kuilu.” Toinen saa runossa sijansa. ”Sinun kanssasi kerran nousin ylimpään kerrokseen.” Oma tila odottaa hakijaansa. ”Talo tuli toteen.” Kokoelman

kuorruttavat vanhoihin kirjoihin viittaavat runot, mennyt nousee hapertuneista kätköistä.

Tontti ei piilottele kynttiläänsä rytmikkäässä ja ryhdikkäässä kokoelmassaan vakan alle. Vaikka sana poikkeaa milloin minnekin, runo ei ole työläs seurata. Kokoelmassa on riittävästi johdonmukaisuutta sekä riittävästi huitelevaa lyyristä omapäisyyttä. Lausetta värittävät niin vakava asia kuin sisäinen runovietti. Jarkko Tontti on tervetullut röyhkimys kovettavan tärkein liiksi hallitsemaan uuden runon vaahtuuneeseen.